

РАННІЙ ЛЬВІВСЬКИЙ ЄВРОМАЙДАН (21–30 ЛИСТОПАДА 2013 Р.): МОБІЛІЗАЦІЯ, ДІЯЧІ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРОТЕСТУ

Ю. І. Фульмес

Запорізький національний університет

jurafulmes@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6621-6718>

Ключові слова: Євромайдан; Львів; мобілізація; інституціоналізація протесту; Західна Україна; студенти; громадянське суспільство.

У статті досліджено першу фазу львівського Євромайдану (21–30 листопада 2013 р.) як самостійний етап регіональної хвилі протестної мобілізації в Західній Україні. Зосереджено увагу на механізмах запуску протесту, взаємодії ключових діячів, зокрема студентства, громадських ініціатив, духовенства, бізнесу, місцевої влади, партій та медіа, а також на ранніх формах інституціоналізації руху. Розкрито процес формування морально-ціннісних рамок «гідності» та «європейського вибору», становлення процедур і ритуалів, серед яких щоденні віча, чергування, спів гімну, марші, створення координаційних осередків страйкомів і волонтерських пунктів, організація матеріального забезпечення протесту. Методологічну основу становлять історико-системний і хронологічний методи у поєднанні з підходом політичних процесів (Ч. Тіллі, С. Тарроу), який інтегрує елементи теорії мобілізації ресурсів і рамкового аналізу. Визначено, що вже у перші десять днів протест у Львові набув стабільних форм колективної дії, перетворившись зі спонтанних зібрань на структурований рух із внутрішніми правилами та організаційними вузлами. Доведено, що Львів виконував функцію регіонального центру, який одночасно забезпечував безперервність локальних акцій і підтримував центральний Майдан у Києві людськими та матеріальними ресурсами. Рання процедурна організація, ритуалізація та взаємодія університетських, громадських, духовних і підприємницьких середовищ стали основою стійкості львівського протесту в наступних фазах Революції Гідності.

THE EARLY LVIV EUROMAIDAN (21–30 NOVEMBER 2013): MOBILIZATION, ACTORS, AND INSTITUTIONALIZATION OF PROTEST

Y. I. Fulmes

Zaporizhzhia National University

Key words: Euromaidan; Lviv; mobilization; institutionalization of protest; Western Ukraine; students; civil society.

The article examines the initial phase of the Lviv Euromaidan (21–30 November 2013) as an autonomous stage in the regional wave of protest mobilization in Western Ukraine. The study analyzes the mechanisms that triggered the protests, the role of individual and collective leaders – students, civic initiatives, clergy, entrepreneurs, local authorities, political forces, and media – and the early forms of institutionalization that transformed spontaneous gatherings into an organized civic movement. Special attention is paid to the moral and value frameworks of «dignity» and «European choice», which structured participants' motivation and identity. The research traces the emergence of procedural and ritual dimensions of protest such as daily assemblies, alternating shifts, anthem singing, symbolic marches, and the creation of coordination bodies in the form of strike committees and volunteer points. The methodological approach combines historical-systemic and chronological methods with the political process theory (C. Tilly, S. Tarrow), integrating resource mobilization and frame analysis to explain the dynamic between structure

and agency. The findings demonstrate that within ten days the Lviv protest evolved from a loosely coordinated initiative into a structured movement with internal rules, predictable routines, and a stable organizational core. Lviv acted as a regional hub that ensured the continuity of local mobilization and supported the central Euromaidan in Kyiv with human, logistical, and material resources. The study concludes that the procedural organization, ritualization of collective action, and interaction among academic, civic, religious, and business environments provided the basis for the endurance and sustainability of the protest during the later stages of the Revolution of Dignity.

Постановка проблеми. Рання фаза львівського Євромайдану (21 – 30 листопада 2013 р.) часто «розчиняється» у київському нарративі, хоча саме вона задала регіональні зразки протестної організації. Для пояснення стійкості руху потрібен аналіз пускових механізмів: як узгоджуються рамки («європейський вибір», «гідність»), хто є першими носіями репертуару ненасильницьких зібрань, коли виникають координаційні вузли і як відбувається перехід від емоційної мобілізації до процедурної, передбачуваної взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Портрети учасників і мотивацій раннього Майдану відтворено у працях О. Онуч¹, де окреслено роль міського середнього класу та студентства у стартовій мобілізації. Фазову динаміку і «цикли протесту» моделюють О. Онуч і Г. Сассе². Інтерпретацію Революції Гідності як громадянської революції з аналізом механіки ескалації подали Ю. Шведа і Дж. Парк³. Регіональний вимір подій, тривалий час репрезентований переважно описовими або хронікальними матеріалами (локальні медіа, цифрові архіви), в останні роки набуває ознак наукової систематизації. Важливий внесок у цей напрям зробили Г. Ф. Турченко та С. І. Тоцька, які дослідили перебіг Революції Гідності на Запоріжжі. У статті «Революція Гідності у Запоріжжі (листопад 2013 – лютий 2014 рр.): хроніка подій»⁴ реконструйовано локальну динаміку протесту в місті, простежено послідовність акцій

та механізми взаємодії між протестувальниками, місцевою владою й силовими структурами. Подальше узагальнення регіональної картини подій здійснено у праці «Революція Гідності на Запоріжжі (листопад 2013 – лютий 2014)»⁵, де дослідження розширено до рівня всієї області, введено новий масив документальних і усноісторичних джерел, а також запропоновано періодизацію протестного руху. Локальний зріз цих процесів розкрито у статті «Революція Гідності у м. Бердянськ Запорізької області (листопад 2013 – лютий 2014 рр.)»⁶, у якій увагу зосереджено на соціальній структурі протесту, специфіці локальної динаміки Євромайдану та Антимайдану, а також на ролі місцевих інтелектуальних і громадських середовищ.

У сукупності ці дослідження не лише розширюють джерельну базу вивчення Революції Гідності, а й демонструють, як регіональний рівень може слугувати аналітичним полем для виявлення закономірностей мобілізації, самоорганізації та локальних варіантів протестної динаміки. Таким чином, вони формують методологічну основу для подальших студій Революції Гідності в регіональному контексті.

Мета статті – реконструювати та проаналізувати першу фазу львівського Євромайдану (21–30 листопада 2013 р.) як окремих етапів регіональної хвилі протестної мобілізації в Західній Україні, виявити механізми запуску та динаміку інституціоналізації протесту, окреслити склад і взаємодію ключових діячів (студентства, громадських ініціатив, духовенства, бізнесу, місцевої влади, політичних партій, медіа).

¹ Onuch O. Who Were the Protesters?. *Journal of Democracy*. 2014. Vol. 25, no. 3. P. 44–51. URL: <https://doi.org/10.1353/jod.2014.0045>

² Onuch O., Sasse G. The Maidan in Movement: Diversity and the Cycles of Protest. *Europe-Asia Studies*. 2016. Vol. 68, no. 4. P. 556–587. URL: <https://doi.org/10.1080/09668136.2016.1159665>

³ Shveda Y., Park J. H. Ukraine's revolution of dignity: The dynamics of Euromaidan. *Journal of Eurasian Studies*. 2016. Vol. 7, no. 1. P. 85–91. URL: <https://doi.org/10.1016/j.euras.2015.10.007>

⁴ Турченко Г. Ф., Тоцька С. І. Революція Гідності у Запоріжжі (листопад 2013 – лютий 2014 рр.): хроніка подій. *Zaporizhzhia Historical Review*. 2021. № 57. С. 60–70. URL: <https://istznu.org/index.php/journal/article/view/2354>

⁵ Турченко Г. Ф., Тоцька С. І. Революція Гідності на Запоріжжі (Листопад 2013 – Лютий 2014). *EMINAK*. 2024. Т. 3. № 48. С. 260–278. URL: <https://www.eminak.net.ua/index.php/eminak/article/view/763/587>

⁶ Турченко Г. Ф., Тоцька С. І. Революція Гідності у м. Бердянськ Запорізької області (листопад 2013 – лютий 2014 рр.). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, Серія: Історичні науки*. 2024. Т. 35 (74). № 1. С. 99–104. URL: https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/1_2024/17.pdf

Виклад основного матеріалу. Імпульс мобілізації сформувався у відповідь на урядове рішення про призупинення підготовки до підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Увечері 21 листопада 2013 р. біля пам'ятника Тарасові Шевченку зібралася перша сотня протестувальників – переважно студенти⁷. Символічний набір, а саме синьо-жовті та європейські прапори, плакат-апеляція «Кияни, виходьте на майдан», засвідчив, що Львів не лише репрезентує власну позицію, а й закликає до міжміської солідарності. Вже на старті прозвучали чіткі вимоги: до парламенту – ухвалити євроінтеграційні закони; до уряду – скасувати рішення про призупинення євроінтеграційного курсу; у разі ігнорування – акції громадянської непокори⁸.

Підтримку протестувальникам висловили представники академічної спільноти: уночі прибула проректорка ЛНУ ім. І. Франка Звенислава Калинець-Мамчур; частина учасників залишилася на площі до ранку, аби демонструвати солідарність із київськими протестами⁹. Організаційним рішенням було створення координаційної ради «Львівський Євромайдан» і оголошення про початок акцій громадянської непокори. Це дало процедурну рамку подальшим діям і задало часові маркери наступних зібрань¹⁰. Як показують дослідження О. Онуч¹¹, уже протягом перших днів після початку протестів початковий символізм «європейського вибору» у суспільній риторичі доповнювався рамкою «гідності» – морально-ціннісним виміром, який легітимізував участь і розширював соціальну базу протесту. Ця тенденція була характерна не лише для київського, а й для регіональних осередків Євромайдану, зокрема львівського.

Нічне чергування стало першим маркером процедурності. Прибуття представників академічної спільноти, зокрема, проректорки ЛНУ ім. Івана Франка Звенислави Калинець-Мамчур, верифікувало легітимність студентського ядра. Близько півсотні учасників залишилися до ранку, демонструючи солідарність із київськими протестами та готовність до тривалої участі¹². Ключовим організаційним кроком стала поява координаційної ради

«Львівський Євромайдан» та публічне оголошення акцій громадянської непокори з визначенням наступних точок збору¹³.

Вранці 22 листопада відбулася акція під стінами Львівської обласної державної адміністрації під гаслом «Влада свій вибір зробила, тепер – слово за нами». Зібралася понад тисячу осіб серед яких були студенти, викладачі, громадські діячі, місцеві політики^{14,15}. Водночас зафіксовано низьку інтенсивність поліцейської присутності і приховану загрозу у вигляді двох автобусів спецпідрозділу «Беркут», що не перейшла у відкриту ескалацію¹⁶.

Організатори розподілили день на кілька блоків публічних подій. О 16:00 біля пам'ятника Іванові Франку та о 19:00 у центрі біля пам'ятника Тарасові Шевченку, закликаючи приходити з друзями; мер Львова Андрій Садовий публічно запросив містян на вечірнє віче та скликав позачергову сесію міськради для вироблення позиції¹⁷. Такий формат інституалізував «ритм дня»: ранкова мобілізація – денні акції – вечірні віча, що рутинізувало участь і знижувало транзакційні витрати¹⁸.

Приватний сектор оперативно конвертував підтримку у «легкі ресурси»: кейтеринг-компанія організувала безкоштовні гарячі напої; хостел пропонував простір для обігріву й гігієни. Це зменшило фізіологічні бар'єри участі та зробило тривале перебування у публічному просторі комфортнішим¹⁹. Увечері на вічі зібралася близько 10 тисяч осіб. Це показник швидкої нормалізації масової присутності і переходу від спорадичних актів до масової події²⁰.

У другій половині дня 22 листопада 2013 р. у приміщенні Львівської обласної ради відбулося перше засідання координаційного штабу Євро-

¹³ У Львові студенти оголосили акцію громадянської непокори. *ZAXID.NET*.

¹⁴ Під стінами ЛОДА зібралися уже більше тисячі протестувальників. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/pid_stinami_loda_zibralsiya_uzhe_bilshe_tisyachi_protestuvalnikiv_n1297739

¹⁵ Дві тисячі мітингувальників у Львові рушили до пам'ятника Франку. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/dvi_tisyachi_mitinguvalnikiv_u_lvovi_rushili_do_pamyatnika_franku_n1297743

¹⁶ Там само.

¹⁷ Мер Львова закликав людей на мітинг у центрі міста. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/mer_lvova_zaklikav_lyudey_na_miting_u_tsentri_mista_n1297758

¹⁸ Onuch O., Sasse G. 2016. P. 564.

¹⁹ Бізнесмени у Львові підтримають мітингувальників чаєм і кавою. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/biznesmeni_u_lvovi_pidtrimayut_mitinguvalnikiv_chayem_i_kavoyu_n1297773

²⁰ Євромайдан у Львові зростає: вже близько 10 тисяч людей. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/yevromaydan_u_lvovi_zrostaye_vzhe_blyzko_10_tisyach_lyudey_n1297790

⁷ У центрі Львова протестувала невдоволена діями уряду молодь. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/u_tsentri_lvova_protestuvala_nevdovolena_diyami_uryadu_molod_n1297721

⁸ Там само.

⁹ Там само.

¹⁰ У Львові студенти оголосили акцію громадянської непокори. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/u_lvovi_studenti_ogolosili_aktsiyu_gromadskoyi_nepokori_n1297727

¹¹ Onuch, 2014. P. 47.

¹² У центрі Львова протестувала невдоволена діями уряду молодь. *ZAXID.NET*.

майдану, у якому взяли участь близько 150 осіб: депутати обласної й районних рад, громадські діячі, представники молодіжних організацій. Очолити штаб голова облради Петро Колодій. Учасники домовилися про створення керівних органів для підготовки виїзду львів'ян на загальнонаціональну акцію до Києва та проведення мітингів у Львові. Одночасно ухвалено принцип безпартійної символіки на акціях, що підкреслювало відносну незалежність львівського Майдану від партійного контролю. Представники студентства, зокрема голова Студентського братства Львівщини Борис Пошивак, скептично поставилися до ініціативи створення штабу при облраді, наголосивши, що власну координаційну раду студентів сформовано ще раніше і вона діятиме автономно. Так з'являється подвійна структура управління протестом: «офіційний» штаб при облраді та громадська студентська координація, що забезпечувала мобілізаційні мережі поза політичними інституціями. Цей день позначив першу спробу інституціоналізувати протест у Львові через взаємодію політичного, громадського й студентського середовищ²¹.

23 листопада студентське представництво артикулювало набір вимог: відставка уряду М. Азарова, імплементація євроінтеграційного пакета, підписання 28 листопада у Вільнюсі Угоди про асоціацію; у разі невиконання – дострокові вибори президента і парламенту²². Ключовим інституційним кроком стало оголошення протесту безстроковим. Воно сформуло «якір очікувань» і визначило організаційні практики, а саме щоденні віча, чергування, інформаційні розсилки, режимну комунікацію з медіа²³.

Паралельно Львів починає відігравати роль регіонального хабу ресурсів для центрального Майдану: 23–24 листопада відправляються перші мікроавтобуси до Києва, згодом, додатковий транспорт; до ініціатив долучаються мережі інших університетів, зокрема НаУКМА, тоді як частина активістів свідомо залишається підтримувати безперервність акцій на місці²⁴. Цей двовекторний

режим «тримати площу» і «живити центр» є одним із ключів стійкості руху на регіональному рівні²⁵.

Водночас Львівська обласна державна адміністрація звернулася до суду з позовом про обмеження права на мирні зібрання, зокрема через заборону встановлення наметів, кіосків і навісів у центрі міста. Рішенням Львівського окружного адміністративного суду від 23 листопада 2013 р. позов було задоволено частково, що засвідчило спробу владних структур формально звузати простір протестної активності²⁶.

24 листопада у Львові під час віче на площі біля пам'ятника Тарасові Шевченку відбувся публічний конфлікт між студентськими організаторами Євромайдану та представниками політичної партії ВО «Свобода». Народного депутата Юрія Михальчишина, який намагався виступити на сцені, публіка зустрівла вигуками «Ганьба!», після того як він назвав студентів «сопляками». Цей інцидент став знаковим моментом формування морально-ціннісних і процедурних меж протесту – принципу аполітичності, самоврядності й недопущення партійної монополізації сцени. Водночас реакція громадськості засвідчила зрілість локальної спільноти, яка прагнула зберегти незалежність протесту від політичного контролю²⁷.

25 листопада львівський Євромайдан досягнув піку студентської мобілізації. Вулицями міста пройшла багатотисячна хода, що об'єднала колони провідних вишів – ЛНУ ім. І. Франка, НУ «Львівська політехніка», Українського католицького університету, Академії друкарства, Університету фізичної культури, Комерційної академії та Університету ветеринарної медицини. Попри дощ і холод, студенти скандували «Україна в ЄС!», «Разом ми сила!», «Міліція з народом!». Марш став кульмінацією процесу міжуніверситетської координації, який розпочався ще 22–23 листопада, і засвідчив готовність академічного середовища до тривалої організованої участі²⁸.

²¹ У Львові створено координаційний штаб Євромайдану. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/u_lvovi_stvoreno_koordinatsiyuy_shtab_yevromaydanu_n1297769

²² Євромайдан у Львові оголосили безстроковим. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/yevromaydan_u_lvovi_ogolosili_bezstrokovim_n1297791

²³ У Львові триває збір підписів за євроінтеграцію (фото). *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/u_lvovi_trivaye_zbir_pidpisiv_za_yevrointegratsiyu_foto_n1297819; Digital Maidan Archive. *Chronology of the Revolution of Dignity*. 2020. URL: <https://digitalmaidan.org/history/history-maidan/hronologija-revoliuciji-gidnosti>

²⁴ Щодня львівський Євромайдан відправляє до 3 тисяч

людей на Київ. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/shhodnya_lvivskiy_yevromaydan_vidpravlyaye_do_3_tisyach_lyudey_na_kiyiv_n1297989; Студенти Києво-Могилянської академії власними автомобілями забирають зі Львова своїх ровесників. *032.ua – Сайт міста Львов*. URL: <https://www.032.ua/amp/news/424488/studenti-kievo-mogilanskoj-akademii-vlasnimi-avtomobilami-zabiraut-zi-lvova-svoih-rovesnikiv>

²⁵ Onuch, 2014. P. 47.

²⁶ Акт ВРП. *Вища рада правосуддя*. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/29941>

²⁷ Михальчишин і «сопляки». *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/mihalchishin_i_soplyaki_n1297861

²⁸ Студенти йдуть Львовом 10-тисячною колоною (відео). *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/studenti_ydut_lvovom_10tisyachnouy_kolonouy_video_n1297901

Починаючи з 26 листопада, відбувається розширення соціальної бази. До студентського ядра приєднуються працівники культурних інституцій – музейники, театральники, музиканти та ширші міські мережі волонтерів. Це зміцнює горизонтальні зв'язки, а також посилює символічну складову протесту через мистецькі практики²⁹. На сцені з'являються громадські діячі, історики, викладачі; серед промовців – ректор ЛНУ ім. Івана Франка Іван Вакарчук, чий виступ уособлював «академічну легітимізацію» протесту³⁰.

27 листопада у центрі міста збирається від 10 до 15 тисяч людей; звучать репліки багатьма мовами країн ЄС «Йдемо в Європу!», що виконує відразу кілька функцій: підкреслює європейську рамку, візуалізує мультикультурність, полегшує комунікацію з іноземними медіа та посилює символічний кредит легітимності³¹. На цьому етапі закріплюються рутинні практики – спільне виконання гімну, марші визначеними маршрутами, чергування волонтерів і негласні правила співіснування різних груп на площі.

28 листопада, день очікуваного підписання Угоди про асоціацію на саміті у Вільнюсі, у Львові минув під знаком масової студентської активності. Впродовж дня через місто рухались численні колони університетів, що сходилися до центру, де відбувались публічні обговорення подій і трансляцій новин із саміту. Відсутність підписання Угоди не зменшила протестну динаміку: учасники залишилися на площі, підкреслюючи готовність до тривалої участі та дедалі частіше вживаючи риторику «гідності» як морального імперативу руху³².

29 листопада активісти у Львові почали переходити до більш планових форм дій: з'явилися організовані акції (зокрема живий ланцюг) та заяви про маршрути й учасників. Це слугувало сигналом зміщення від емоційно-спонтанного протесту до формалізованої участі – ознак ранньої інституціоналізації руху³³.

Вночі 30 листопада близько 4-ї години спецпідрозділ «Беркут» жорстоко розігнав київський

осередок Євромайдану. За офіційними повідомленнями, постраждали понад 94 осіб³⁴. Ця подія означила межу між раннім Євромайданом та фазою, що увійшла в історію як Революція Гідності.

Львів відреагував швидко й масово: мер міста публічно попередив, що спроба силового сценарію у Львові зіткнеться з тотальною мобілізацією «усього міста»³⁵. Увечері 30 листопада біля пам'ятника Тарасові Шевченку зібралися близько 12 тисяч людей³⁶; на вічі виступив Віталій Кличко, закликавши до координації з центральним Майданом³⁷. З цього моменту протест у Львові остаточно переходить у режим довготривалого протистояння з розширеним переліком вимог (відставка уряду, покарання винних, дочасні президентські вибори).

Репертуар раннього львівського Євромайдану складався з повторюваних дій, кожна з яких мала як практичний, так і символічний вимір: щоденні віча з чітко визначеним часом і місцем; марші усталеними маршрутами; «вікна» для культурних виступів; публічні читання звернень і листів; збір підписів. Ритуалізація, а саме спільне виконання гімну, підняття прапорів, хвилини мовчання, створювала емоційні «якорі», посилювала горизонтальну довіру і дисциплінувала простір без потреби в жорсткій ієрархії³⁸.

Локальні медіа виконували роль синхронізаторів, публікуючи анонси й стріми, а також «перекладачів» подій для зовнішньої аудиторії. Соціальні мережі сприяли швидкій дифузії меседжів і горизонтальній координації чергувань та логістики, зокрема для виїздів до Києва. Комбінація професійних ЗМІ та цифрових платформ знизила координаційні витрати і забезпечила прозорість прийняття рішень.

Простір центру міста виконував різні функції: площа біля пам'ятника Тарасові Шевченку була головною сценою і місце вечірніх віч; простір біля ЛОДА – «адресна» площадка для денних вимог і взаємодії з інституціями влади; фойє культурних

²⁹ Євромайдан у Львові: пряма трансляція ZAXID.NET. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/yevromaydan_u_lvovi_pryama_translyatsiya_zaxidnet_n1297995

³⁰ Там само.

³¹ На Євромайдані у Львові перебуває від 10 до 15 тисяч людей. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/na_yevromaydani_u_lvovi_perebuvaie_vid_10_do_15_tisyach_lyudey_n1298074

³² В четвер у Львові весь день рухались колони студентів. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/v_chetver_u_lvovi_veden_ruhalis_koloni_studentiv_n80567

³³ У Львові почали формувати живий ланцюг. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/u_lvovi_pochali_formuvati_zhiviy_lantsyug_n1298215

³⁴ Хронологія Революції Гідності. Цифровий Архів Майдану. 2020. URL: <https://digitalmaidan.org/history/history-maidan/hronologija-revoliuciji-gidnosti>

³⁵ Якщо хтось хоче зробити побище у Львові, вийде все місто, – Садовий. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/yakshho_htos_shoche_zrobiti_poboyishhe_u_lvovi_viyde_vse_misto_sadoviy_n1298296

³⁶ Євромайдан у Львові: пряма трансляція ZAXID.NET. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/yevromaydan_u_lvovi_pryama_translyatsiya_zaxidnet_n1298298

³⁷ На Євромайдані у Львові Кличко закликав вирушати на Київ (відео). ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/na_yevromaydani_u_lvovi_klichko_zaklikav_virushati_na_kiyiv_video_n1298315

³⁸ Onuch O., Sasse G. 2016. P. 556–587.

закладів і хостели – логістичні «теплі точки» для волонтерів і відвідувачів. Така багатовузлова конфігурація підвищувала стійкість у разі локальних блокувань і полегшувала розподіл функцій.

Матеріальна підтримка (гарячі напої, харчі, каремати, теплий одяг) надходила через кілька каналів: підприємці міста; мережі НУО; неформальні збори громадян. Медичні пункти організовували базову допомогу і чергування; юридичні консультації готували пам'ятки щодо поведінки під час затримання чи провокацій. Транспортні мережі (мікроавтобуси до Києва) координувалися через волонтерські «диспетчерські», що підвищувало регіональну зв'язаність протесту.

Перші дні у Львові відзначалися низькою видимістю силових підрозділів і домінуванням переговорного формату взаємодії. Мерія виконувала роль посередника і публічно рамкувала право громадян на мирний протест; це знижувало ймовірність локальної ескалації та сприяло формуванню образу «відповідального міста». Такий баланс дозволив уникнути силових зіткнень у ранній фазі, водночас зберігаючи мобілізаційний потенціал³⁹.

Ядром були студенти, які забезпечили чисельність і енергію. Університетські еліти (адміністрація, викладачі) додали символічний капітал і організаційну підтримку. Громадські організації трансливали досвід волонтерства у тилове забезпечення. Духовенство надавало моральний авторитет, створюючи рамку мирності. Бізнес – ресурсні потоки та логістику; місцева влада – посередництво і легітимацію міського простору. Партії на старті залишалися «в другому плані», уникаючи монополізації порядку денного. Це важлива передумова широкої коаліції⁴⁰.

Аналіз 21–30 листопада демонструє, що інституціоналізація протесту – це процес, який розпочинається без зволікань і є критичною передумовою стійкості в умовах зовнішніх шоків. Механічна масовість без процедур швидко вичерпується; натомість рутинізація віча, чергувань, волонтерських «ланцюжків» і логістики дає змогу витримувати тривалі цикли мобілізації. Ролі діячів комплементарні, а не взаємовиключні: чим швидше відбувається «зв'язування» університетів, НУО, духовенства, бізнесу та мерії, тим вищою є стійкість локального осередку⁴¹.

Висновки. У статті реконструйовано та проаналізовано першу фазу львівського Євромайдану

(21–30 листопада 2013 р.) як окремий етап регіональної хвилі протестної мобілізації в Західній Україні. Розкрито механізми запуску протесту, взаємодію ключових діячів і процеси ранньої інституціоналізації, що стали підґрунтям подальшої стійкості руху. Показано, що мобілізаційний імпульс виник у середовищі студентства як реакція на призупинення євроінтеграційного курсу урядом і швидко трансформувався в організовану форму публічної дії.

Ключовим чинником стало поєднання морально-правових рамок («гідність», «європейський вибір») із процедурними механізмами – щоденними вічними, чергуваннями, координаційними радами, страйками та волонтерськими пунктами. Ритуалізація (виконання гімну, марші усталеними маршрутами, символічні дії) посилила горизонтальну довіру та забезпечила самоорганізацію без жорсткої ієрархії. Сформована структура протесту функціонувала як мережа автономних, але узгоджених вузлів.

Встановлено, що Львів відіграв роль регіонального центру протестної координації, який поєднував локальну безперервність акцій з підтримкою центрального Майдану в Києві. Таке двовекторне функціонування дозволило ефективно розподіляти ресурси, підтримувати комунікацію та уникали перевантаження місцевої інфраструктури. Взаємодія між студентством, університетськими спільнотами, громадськими організаціями, духовенством, бізнесом і місцевою владою створила синергію, що забезпечила руху легітимність і сталість.

Отримані результати мають як історико-теоретичне, так і прикладне значення. Науково вони уточнюють механізми ранньої інституціоналізації протестів у регіональному вимірі та демонструють ефективність міждисциплінарного поєднання історичних і соціологічних підходів. Практично вони пояснюють, як локальні спільноти переходять від емоційної реакції до стабільної форми колективної дії, що забезпечує довготривалість руху навіть у кризових умовах.

Подальші дослідження можуть розвинути аналіз раннього львівського Євромайдану у кількох напрямках. По-перше, порівняльні дослідження регіональних центрів протестної мобілізації, зокрема Львова, Івано-Франківська та Тернополя, допоможуть з'ясувати, як локальні структури політичних можливостей, мережі ресурсів і стратегії фреймінгу впливали на відмінності динаміки протесту. По-друге, мікросоціологічний аналіз на основі усних свідчень та цифрових архівів дозволить глибше зрозуміти роль особистих зв'язків та

³⁹ Мер Львова закликав людей на мітинг у центрі міста. ZAXID.NET

⁴⁰ Onuch O., Sasse G. 2016.

⁴¹ Там само.

емоцій у процедурній стабілізації руху. По-третє, перспективним є подовжнє вивчення еволюції ранніх інституційних практик, таких як координаційні ради, волонтерська логістика та ритуалізовані віча, у подальшу інфраструктуру громадянської участі під час і після Революції Гідності.

У практичному вимірі результати дослідження можуть бути використані для розроблення програм

зміцнення громадянської стійкості та залучення. Органи місцевого самоврядування, університети та громадські організації можуть застосувати досвід ранньої процедурної організації львівського Євромайдану для вдосконалення механізмів швидкого реагування, партисипативної координації та практик довіри в умовах політичних або гуманітарних криз.

References

- Onuch O. Who Were the Protesters?. *Journal of Democracy*. 2014. Vol. 25, no. 3. P. 44–51. URL: <https://doi.org/10.1353/jod.2014.0045>
- Onuch O., Sasse G. The Maidan in Movement: Diversity and the Cycles of Protest. *Europe-Asia Studies*. 2016. Vol. 68, no. 4. P. 556–587. URL: <https://doi.org/10.1080/09668136.2016.1159665>
- Shveda Y., Park J. H. Ukraine's revolution of dignity: The dynamics of Euromaidan. *Journal of Eurasian Studies*. 2016. Vol. 7, no. 1. P. 85–91. URL: <https://doi.org/10.1016/j.euras.2015.10.007>
- Turchenko, G. & Totska, S. The Revolution of Dignity in Zaporizhzhia (November 2013 – February 2014): Chronicle of Events. *Zaporizhzhia Historical Review*, 57, 60–70. URL: <https://istznu.org/index.php/journal/article/view/2354> [in Ukrainian].
- Turchenko, G. & Totska, S. The Revolution of Dignity in Zaporizhzhia Region (November 2013 – February 2014). *EMINAK*, 3 (48), 260–278 [in Ukrainian]. URL: <https://www.eminak.net.ua/index.php/eminak/article/view/763/587>
- Turchenko, G. & Totska, S. The Revolution of Dignity in Berdiansk (November 2013 – February 2014). *Scientific Notes of TNU. Series: Historical Sciences*. 35 (74), 1, 99–104 [in Ukrainian]. URL: https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/1_2024/17.pdf
- U tsentri Lvova protestovala nevdovolena diiamy uriadu molod [In the Center of Lviv, Youth Protested against Government Actions]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/u_tsentri_lvova_protestovala_nevdovolena_diyami_uryadu_molod_n1297721
- U Lvovi studenty oholosyly aktsiiu hromadskoi nepokory [In Lviv, Students Announced a Civil Disobedience Action]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/u_lvovi_studenti_ogolosili_aktsiyu_gromadskoyi_nepokori_n1297727
- Pid stinam LODA zibralsya uzhe bilshe tysiachi protestuvalnykiv [Over a Thousand Protesters Gathered near the Lviv Regional State Administration]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/pid_stinami_loda_zibralsiya_uzhe_bilshe_tisyachi_protestuvalnykiv_n1297739
- Dvi tysiachi mitynhuvalnykiv u Lvovi rushyly do pamiatnyka Franku [Two Thousand Protesters in Lviv Marched toward the Franko Monument]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/dvi_tisyachi_mitinguvalnykiv_u_lvovi_rushyli_do_pamyatnika_franku_n1297743
- Mer Lvova zaklykav liudei na mitynh u tsentri mista [Lviv Mayor Called People to a Rally in the City Center]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/mer_lvova_zaklykav_lyudey_na_miting_u_tsentri_mista_n1297758
- Biznesmeny u Lvovi pidtrymaut mitynhuvalnykiv chaiem i kavoiu [Businesspeople in Lviv Support Protesters with Tea and Coffee]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/biznesmeni_u_lvovi_pidtrimayut_mitinguvalnykiv_chayem_i_kavoyu_n1297773
- Yevromaidan u Lvovi zrostaie: vzhe blyzko 10 tysiachi liudei [Euromaidan in Lviv Is Growing: About 10 Thousand People Already]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/yevromaydan_u_lvovi_zrostaye_vzhe_blyzko_10_tisyach_lyudey_n1297790
- U Lvovi stvoreno koordynatsiinyi shtab Yevromaidanu [A Coordination Headquarters of Euromaidan Was Created in Lviv]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/u_lvovi_stvoreno_koordinatsiyniy_shtab_yevromaydanu_n1297769
- Yevromaidan u Lvovi oholosyly bezstrovkovym [Euromaidan in Lviv Declared Open-Ended]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/yevromaydan_u_lvovi_ogolosili_bezstrovkovim_n1297791
- U Lvovi tryvaie zbir pidpysiv za ievrointehratsiiu (foto) [In Lviv, the Collection of Signatures for European Integration Continues (Photo)]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/u_lvovi_trivaye_zbir_pidpysiv_za_yevrointegratsiyu_foto_n1297819
- Digital Maidan Archive. (2020). *Chronology of the Revolution of Dignity*. <https://digitalmaidan.org/history/history-maidan/hronologija-revoliuciji-gidnosti>
- Shhodnia lvivskiy Yevromaidan vidpravliaie do 3 tysiachi liudei na Kyiv [Every Day, Lviv Euromaidan Sends up to 3 Thousand People to Kyiv]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/shhodnya_lvivskiy_yevromaydan_vidpravlyaye_do_3_tisyach_lyudey_na_kyiv_n1297989

Studenty Kyievo-Mohylianskoi akademii vlasnymi avtomobiliamy zabyrayut zi Lvova svoikh rovesnykiv [Students of Kyiv-Mohyla Academy Pick Up Their Peers from Lviv by Car]. 032.ua – Sait mista Lviv. <https://www.032.ua/amp/news/424488/studenti-kievo-mogilanskoi-akademii-vlasnimi-avtomobilami-zabiraut-zi-lvova-svoih-rovesnikiv>
High Council of Justice. *Akt VRP* [Decision of the High Council of Justice]. <https://hcj.gov.ua/doc/doc/29941>
Mykhalchyshyn i «sopliaky» [Mykhalchyshyn and the «Kids»]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/mihalchishin_i_soplyaki_n1297861

Studenty idut Lvovom 10-tysiachnoiu kolonoiu (video) [Students March through Lviv in a 10-Thousand Column (Video)]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/studenti_ydut_lvovom_10tisyachnoyu_kolonoyu_video_n1297901

Yevromaidan u Lvovi: priama transliatsiia ZAXID.NET [Euromaidan in Lviv: Live Broadcast of ZAXID.NET]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/yevromaydan_u_lvovi_pryama_translyatsiya_zaxidnet_n1297995

Na Yevromaidani u Lvovi perebuvaie vid 10 do 15 tysiachi liudei [From 10 to 15 Thousand People Are on Lviv's Euromaidan]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/na_yevromaydani_u_lvovi_perebuvaie_vid_10_do_15_tisyach_lyudey_n1298074

V chetver u Lvovi ves den rukhalys kolony studentiv [Student Columns Moved through Lviv All Thursday]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/v_chetver_u_lvovi_ves_den_rukhalys_kolony_studentiv_n80567

U Lvovi pochaly formuvaty zhyvyi lantsiuh [A Human Chain Began to Form in Lviv]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/u_lvovi_pochali_formuvati_zhiviy_lantsyug_n1298215

Yakshcho khtos skhoche zrobyty poboishche u Lvovi, vyiide vse misto – Sadovyi [If Someone Wants to Start a Brawl in Lviv, the Whole City Will Come Out – Sadovyi]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/yakshho_htos_shoche_zrobiti_poboyishhe_u_lvovi_viyde_vse_misto_sadoviy_n1298296

Yevromaidan u Lvovi: priama transliatsiia ZAXID.NET [Euromaidan in Lviv: Live Broadcast of ZAXID.NET]. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/yevromaydan_u_lvovi_pryama_translyatsiya_zaxidnet_n1297995

Na Yevromaidani u Lvovi Klychko zaklykav virushaty na Kyiv (video) [At Lviv's Euromaidan, Klitschko Called to Go to Kyiv (Video)]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/na_yevromaydani_u_lvovi_klichko_zaklykav_virushaty_na_kyiv_video_n1298315